

Час і асоба

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Партрэты гістарычных асоб, выбітных дзеячаў нашага часу, звычайных сялян. Невялікія нацюрморты, манументальныя палотны, трыпціхі. Напэўна, цяжка ўзгадаць іншага мастака-сучасніка, творчае партфолія якога было б настолькі разнастайным — як тэматычна, так і жанрава. Ды і па плённасці Мікалай Апіёк наўрад ці саступае сваім калегам. А між іншым, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, кавалер ордэна Францыска Скарыны, лаўрэат спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «За духоўнае адраджэнне» днямі адсвяткаваў свой 80-гадовы юбілей!

І як належыць сапраўднаму майстру, кіраўніку студыі ваенных мастакоў адназначы гэтую прыгожую дату персанальнай выставай «Час і асоба», якая адкрылася ў Мастацкай галерэі Міхаіла Савіцкага.

— Назва выставы невыпадковая, — тлумачыць Мікалай Апіёк. — Асоба заў-

сёды фарміруе час, а час — асобу. І ўсе тыя, хто прадстаўлены на палотнах, — гэта асобы свайго часу. Як знакамітыя дзеячы мастацтва, нашы касманаўты-героі, спартсмены, так і працаўнікі вёскі, военачальнікі, радавыя салдаты.

Сучасным Узброеным Сілам Мікалай Апіёк прысвяціў не адзін твор. Стаць апывальнікам ваенна-патрыятычнай тэмы ў беларускім выяўленчым мастацтве яму было наканавана самім лёсам. Дзіцячыя ўражанні, атрыманыя ім падчас Вялікай Айчыннай вайны, прадвызначылі лейтматыў яго творчасці. Ён не раз прызнаваўся, што і сёння ў яго вушах стаіць выццё першых «Кацюш» (вёска Макараўка, дзе нарадзіўся Мікалай Апанасавіч, знаходзіцца за 20 кіламетраў ад Оршы). Бацьку забралі на фронт, а маці засталася адна з пяццю дзецьмі на руках. Гэта быў сапраўдны подзвіг — зберагчы іх усіх! Сваёй найпершай героіні, матулі, Мікалай Апіёк прысвяціў трыпціх.

Уладзімір Мулявін — народны артыст Беларусі (2003 г.) >

Усяслаў Чарадзеі (2007–2015 гг.)

Фота Аляксандра ШАБЛОКА.

Памяць

СІМАНАЎ БЫЎ БЫ ЗАДАВОЛЕННЫ

Па традыцыі Магілёў зноў збірае пісьменнікаў, крэатываў, навукоўцаў, моладзь і проста тых, каму цікава творчасць і лёс Канстанціна Сіманава. На працягу двух дзён у абласным цэнтры будучы праходзіць мерапрыемствы, прысвечаныя гэтаму пісьменніку і журналісту. Сёлета спаўняецца 100 гадоў з яго нараджэння.

Для Магілёва ён, лічы, родны чалавек. У сваіх дзённіках Канстанцін Міхайлавіч пісаў: «Пачатак будучага разгрому немцаў пад Масквой быў пакладзены ў ліпеньскіх баях 41-га пад Магілё-

вам». Аўтар часта прыязджаў у горад на Дняпры, бываў на месцах былых баёў, сустракаўся з іх удзельнікамі. Пасля смерці Сіманава ў жніўні 1979-га ў афіцыйным некралогу значылася, што пахаванне адбудзецца на Новадзявоцых могілках. Але ён сам выбраў сабе месца, пакінуўшы завяшчанне развезць яго прах на тым самым полі мужнасці, адкуль ён пісаў свае рэпартажы аб першых перамогах Чырвонай Арміі. «Сіманаўскі камень» з'явіўся на полі праз год з невялікім пасля смерці пісьменніка. Прыдатны валун выбралі пад Мінскам, а Аляксандр Адамовіч пасадзейнічаў дастаўцы яго ў Магілёў.

Імем Сіманава ў Магілёве названая вуліца, а яго жыццю

і творчасці прысвечаны музейныя экспазіцыі ў тэхналагічным і агралесатэхнічным каледжах. З 2005 года Магілёўскае гарадское аддзяленне «Рускага таварыства» пры падтрымцы ўлад і грамадскасці аднавіла міжнародныя Сіманаўскія чытанні. Іх мэта — прыцягнуць увагу моладзі да літаратурнай спадчыны пісьменніка. Чарговыя чытанні пройдуць у Магілёве 27-28 лістапада пры падтрымцы аблвыканкама і расійскага пасольства ў Беларусі. Як расказала старшыня гарадскога аддзялення РГА «Рускае таварыства» Алена Апідовіч, у МДУ імя Куляшова адбудзецца «круглы стол» і будучы падведзены вынікі літаратурнага конкурсу, прысвечанага

100-годдзю са дня нараджэння Канстанціна Сіманава і 70-годдзю Вялікай Перамогі. У абласной бібліятэцы імя Леніна пройдзе сустрэча магіляўчан з пісьменнікамі, журналістамі, ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны, гасцямі са Смаленска, Мінска, Гродна, Гомеля. Удзельнікі чытанняў аддадуць даніну памяці абаронцам горада на Буйніцкім полі, аб мужнасці і адвазе якіх у ліпені 1941-га першым напісаў ваенны карэспандэнт Канстанцін Сіманаў у артыкуле «Гарачы дзень». А ў кінатэатры «Радзіма» пакажуць літаратурна-музычную кампазіцыю «Шчыра ваш Сіманаў».

Нэлі ЗІГУЛЯ.
zigulya@zviazda.by

■ Неасабісты суб'ектыў

«ДАВОДЖУ ДА ВАШАГА ВЕДАМА...»

Аматарам пісаць скаргі прысвячаецца

НАДУМАЛАСЯ я неяк скаргу на суседзю зверху напісаць. Няма ніякай рады: па начах у іх актыўнае жыццё пачынаецца. То сварачца, то гасцяцца да раніцы, то нешта забіваць пачынаюць, бы ўпарты дурны дзяцел у гадзіну ночы па столі стукіць... Карацей, думаю, многім з вас падобнае знаёма, бо ўсе гарадскія кватэры ў шматпавярховіках — суцэльны вялізны інтэрнат са сваімі законамі і нечаканымі здарэннямі.

Праўда, у інтэрнаце адно на аднаго каменданту скардзяцца рэдка, вырашаюць усё самі. Але тут ужо ну проста дасталі і чалавечай мовы разумець не хочучы. Цярпенне лопнула, і я на беленкім аркушыку паперы пачала выводзіць акуратныя літаркі, стараючыся нічога не сапсаваць і не закрэсліць: дакумент як-ніяк.

З першай часткай — каму і ад каго — справілася лёгка. Далей аказалася ўсё не так проста. Як гэты «крык душы» назваць? «Скарга»? Занадта прамалінейна і непрыгожа неяк, ды і сорамна крыху. «Заява»? Не адпавядае прывычнаму сэнсу, я ж не ў водпуск іду. Што там яшчэ? «Хадайніцтва»? Ну, гэта ўжо ўвогуле ні ў якія вароты!.. Махнуўшы рукой, рашыла, што опус мой абыдзецца і без назвы. Галоўнае — сутнасць.

Вось тут і пачаўся самы сапраўдны кашмар. Нічога больш складанага ў жыцці мне пісаць не даводзілася. Дагэтуль я была амаль упэўненая, што з пісьмовым жанрам у мяне ўсё нармальна. Пасля эпістальярных практыкаванняў упэўненасці паменела. «Прашу звярнуць увагу на...», «Улічваючы сітуацыю, якая складаецца...», «Лічу неабходным паведаміць...» — якая толькі канцільярская брыдота ў галаву ні лезла! Урэшце вывела: «Прашу прыняць адміністрацыйныя меры, у тым ліку і прадугледжаныя заканадаўствам...» (Плачце, графаманы, у вас з'явіўся годны канкурэнт!) І гэтак далей, і да таго падобнае...

ПРАМУЧЫЛАСЯ я так цэлы вечар. Пасля яшчэ (паўна, ад залішняга разумовага напружання) і паўночы не спала. І ведаецца, да чаго думалася? Бедныя тыя людзі, што ўпарта пішуць скаргі ў розныя інстанцыі. Па старой памяці працы ў аддзеле пісьмаў я іх асабліва не шкадавала (маю на ўвазе прафесійных скаржнікаў, для якіх сёння трава не дастаткова зялёная, а заўтра падасца, што сусед паўтара сантыметра зямлі сабе адабраў). А той ночку мне іх сапраўды шкада стала. Гэта ж сапраўды творчая праца: і пачатак зрабіць, і сюжэт закруціць, і кульмінацыю, і фінал. Каб удзячныя чытачы ўздыхалі ды слёзы выціралі. Колькі сіл і імпэту на гэта траціцца!

Для асобных персанажаў пісаць скаргі стала сапраўднай прафесіяй. Распешчаныя заканадаўствам, якое клапоціцца аб інтарэсах простых людзей, ведаючы, што ніводзін зварот у любой інстанцыі не будзе пакінуты без увагі, пісакі пішуць і пішуць. Іх допісы пазнаць лёгка. Бо, калі чалавек сапраўды несправядліва пакрыўджаны, калі ён шукае праўды, яго лісты — эмацыянальныя, з памылкамі, з кароткімі рванымі сказамі. У гэтых жа ўсё гладзенька і правільна. Часам, праўда, бывае выбух натхнення, і тады застаюцца ў гісторыі перлы кшталту: «Прашу прыняць меры, у тым ліку і прадугледжаныя заканадаўствам, да адміністратара гасцініцы ў нашым горадзе, які з адміністратаркай гасцініцы перыядычна робіць тое самае, што Біл Клінтан з Монікай Левінскай...» Або вось гэты: «Чарговы раз даводжу да вашага ведама наступнае: мой сусед Васіль М. спецыяльна выпускае курэй на мае грады. Лічу неабходным абавязаць яго ў судовым парадку сачыць за сваімі птушкамі, абмежаваўшы іх доступ да майго законнага прысудзізнага ўчастка шляхам закрыцця ў хлеўчучку...»

ПАДОБНЫМІ скаргамі можа «пахваліцца» рэдакцыя любой газеты, аддзел па рабоце са зваротамі грамадзян любой установы. І кожную трэба правярыць, даць адказ, зняць з уліку. Бо так патрабуе парадак работы, бо ніводнае пісьмо (а цяпер дадалася яшчэ і электронная пошта!) не павінна застацца без адказу. Многія людзі дзякуючы такому парадку атрымліваюць рэальную дапамогу. Але колькі сіл і нерваў траціцца на падобныя «опусы», колькі чыйгосяці часу! Нават калі дастаткова ўжо толькі прачытаць, зарэгістраваць і проста паведаміць настойліваму аўтару, што перапіска з ім перапыняецца. А ён пачакае крыху — і зноў за сваё, стары сюжэт на новы лад закручуецца... І ўжо не мэта чагосяці дабіцца — тут ужо, як у тым анекдодзе, важны сам працэс.

Я сёння адно такое пісьмо на электроннай пошце прачытала. Злоснае, з прапушчанымі галоснымі, ад гэтага змяіна-шыпучае. Скарга на былога кіраўніка. Прычым нічога канкрэтнага, ніякай крыўды асабістай, ніякай карупцыі ці чагосяці падобнага — проста нейкі «барацьбіт за ідэю» ачухаўся і вырашыў сказаць сваё слова. Але пачынаецца традыцыйна, нічога новага: «Лічу патрэбным давесці да вашага ведама...»

АМАЯ скарга ляжыць сабе ў шуфлядцы ўжо другі тыдзень. Я яе перачытала, з сябе пацешылася, пасля пакпіла дый назад паклала. Трэба з суседзямі яшчэ раз пагаварыць, а гэту пісаніну парваць ды выкінуць. А то раптам спадабаецца і прывыкнуць?..

Алена ЛЯЎКОВІЧ. alena@zviazda.by